

С. Д. Щеглюк

Теоретичні підходи до типології просторових форм ділової активності регіону

На основі узагальнення сучасних теоретичних підходів обґрунтовано суть просторових форм ділової активності, які є драйверами економічного розвитку регіону, відзначаються різними характеристиками та потребують систематизації та типології для прийняття виважених управлінських рішень. Проаналізовано зміст низки основних понять і визначено зміст поняття «просторові форми ділової активності», виявлено її домінуючі форми в регіоні. Здійснено типізацію форми просторової організації ділової активності за характером прояву інтегрованості зв'язків і за їх просторовою конфігурацією. Встановлено, що концентрація ділової активності в регіоні та її форми залежать від низки чинників, передусім від розвитку науково-технічного прогресу.

Ключові слова: просторові форми ділової активності, ділова активність регіону, вертикальна та горизонтальна інтеграція, просторова конфігурація, типологія.

Актуальність вивчення особливостей розвитку просторових форм організації сучасного бізнесу у контексті забезпечення збалансованості інтересів усіх стейкхолдерів регіонального розвитку полягає у тому, що обґрунтоване існування таких форм сприяє активізації економічного зростання, впорядкуванню економічного простору та можливе лише при створенні сприятливих умов для реалізації конкурентних переваг видів економічної діяльності в конкретній локалізації. Поєднання традиційних способів і моделей організації бізнесу, властивих індустріальній економіці, і новітніх підходів до функціонування підприємств у постіндустріальній та інформаційній економіці передбачає глибоке розуміння просторових закономірностей і взаємозв'язків, що виникають між суб'єктами господарювання на певній території задля ефективного використання наявних ресурсів, залучення нових і визначення критеріїв ефективною локалізації підприємств різних видів тощо.

Різноманіття механізмів функціонування традиційних і сучасних форм ділової активності в регіоні потребує термінологічної впорядкованості, уніфікації методичних підходів до їх розуміння та типології задля розробки стратегічних заходів до управління просторовим розвитком, моделювання та прогнозування діяльності нових форм просторової організації економіки як певних «точок зростання». Пошук шляхів підвищення конкурентоспроможності економіки території є важливим стратегічним завданням держави та громадянського суспільства. При цьому важливо розуміти роль і значення в активізації соціально-економічного розвитку території кожної з форм просторової організації бізнесу. Раціональний пошук закономірностей просторової організації та обґрунтування доцільності впровадження певної просторової форми може бути основою стимулювання кластеризації економіки, формування нових промислових парків, технополісів, інвестиційно-інноваційних зон тощо. Результати дослідження просторових особливостей прояву ділової активності сформовані у розробках вітчизняних і зарубіжних учених економістів, регіоналістів, географів, урбаністів та ін. Започаткували дослідження просторових форм господарства такі вчені, як А. Льюїс, Й. Тюнен, В. Ізард, П. Хаггет, В. Лаунхардт у працях минулого століття, розглядаючи можливості просторової оптимізації розміщення сільського господарства, промисловості, оптимальної форми міста тощо. Серед сучасних праць, які розкривають просторовий вимір економічної діяльності слід зазначити дослідження іноземних теоретиків школи просторового аналізу П. Кругмана, М. Фуджіти, М. Портера, М. Кастельса та ін. Методичні підходи до оцінки ділової активності регіону сформовані в працях вітчизняних учених Г.А. Штофера, перед-

умови та пріоритети розвитку підприємництва – у дослідженнях З. С. Варналія, Я. В. Бережного, Т. Г. Васильців, М. І. Мельник та ін.

Теорії регіональної економіки розглядають підприємництво як ендogenous чинник економічного зростання, а тому підвищення показників підприємницької діяльності має важливе значення для економічного розвитку. Однак у просторовому аспекті стає важливим питання не лише ефективного розвитку підприємств, а й раціонального їх розміщення, тобто організації для покращення використання ресурсів і зв'язків між учасниками всієї підприємницької системи, яка інтегрована в економічний простір і має проєкцію на певну територію (місце). Проблематика досліджень особливостей розвитку просторових форм бізнесу полягає у значних відмінностях ефективності їх діяльності від місця розташування. Для забезпечення позитивної динаміки регіонального розвитку необхідне підвищення ефективності взаємодій підприємств регіону. Від рівня просторової впорядкованості підприємств у регіоні залежить й інтегральний показник ділової активності. Так, Г. А. Штофер вважає рівень ділової активності в регіоні важливим критерієм ефективності його функціонування, а саму ділову активність розуміє як мотивований процес функціонування регіональної системи, скерований на забезпечення ефективного використання ресурсів території, для досягнення ринкової конкурентоспроможності регіональних суб'єктів господарювання і підвищення добробуту населення. Показниками ділової активності регіону, на думку згаданого вченого, є: використання ресурсів регіону, активність у виробництві і сфері створення послуг у регіоні, інвестиційна, інноваційна, соціальна, економічна, фінансова, підприємницька активність регіону, активність інфраструктури регіону і забезпечення екологічної безпеки регіону [1, с. 70-71].

Отже, ділова активність регіону, згідно з означенням, тісно пов'язана з господарською діяльністю, а підприємницька активність є його складовою частиною, яка формує його конкурентоспроможність. У науковій літературі зазвичай розглядаються окремі просторові форми як каталізатори конкурентоспроможності виду економічної діяльності, певної території. Такими формами переважно є промислові, туристичні, інноваційні кластери. Оскільки сама мета інтеграції підприємств у кластер полягає у підвищенні конкурентоспроможності видів діяльності, у яких вони функціонують, тому форма організації впливає на ефективність їх діяльності. Окрім того, саме регіон є тією територіально-суспільною системою, у якій відбувається напрацювання механізму впровадження нових та існування традиційних просторових форм локалізації об'єктів господарювання, конструювання атрибутів просторових відносин (сусідство, центральність, периферійність, транскордонність, трансрегіональність тощо), формування систем горизонтальних і вертикальних зв'язків між підприємствами, мереж взаємодій, генерування тенденцій структурної трансформації економічного простору. У науковій літературі мало уваги приділяється спільним і відмінним рисам між економічним простором і просторовою організацією економіки. Як зазначають учені, просторова організація економіки – це структурно-параметричне та просторово-часове впорядкування та узгодження елементів і зв'язків, яке забезпечує ефективність використання його потенціалу [2, с. 27]. Тобто просторова організація економіки виражається у впорядкуванні елементів певної територіальної системи, а тому для неї органічно властивими є принципи та форми такого структурування.

Просторова організація включає також комплекс процесів цілеспрямованої економічної діяльності суб'єктів підприємництва на певній території і виступає як результат такої діяльності в минулому і сучасному, як механізм розміщення нових об'єктів, як система відносин між суб'єктами господарювання і місцевими владами та громадами, як форма просторової інтеграції виробництва [3, с. 16].

Одноставного рішення, яка ж просторова форма є оптимальною для впровадження в практику господарської діяльності регіону, серед науковців немає. Ефективність функціонування такої форми залежить від поєднання кількох елементів: виду економічної діяльності, локалізації (місця розташування), організаційно-правової форми діяльності підприємства, якості розвиненості бізнес-середища, у якому формуються і розвиваються інтеграційні відносини, що в результаті проявляється у спеціалізації господарства регіону тощо.

За часів планової економіки на прийняття рішення про створення, підтримку та ліквідацію певної просторової форми ділової активності (або ж державних промислових, сільськогосподарських підприємств) впливали переважно політико-ідеологічні чинники, аніж соціально-економічні. З переходом України на ринкові засади господарювання та ліквідацією низки виробництв, які стали неможливими через руйнування зв'язків і складність їх відновлення, почали формуватися навколо промислових гігантів фінансово-промислові групи, які еволюціонували і трансформувалися у бізнес-групи. Тому, враховуючи тривалий процес побудови ринкових відносин у нашій державі, вплив глобалізації та геополітичних чинників, у цій публікації оглядово наведемо характеристики для типових форм просторової організації економіки, не вдаючись у детальні характеристики організаційно-правових форм господарської діяльності, які системно подані у праці [4, с. 9-16]. Як відзначають учені, усі форми просторової організації виробництва утворюються на основі територіального поділу праці [5, с. 182]. Попри те, існування низки інших форм: нормативно-правових форм діяльності бізнесу зумовлені не лише природними та соціально-економічними умовами, а передусім – інституційними. Зв'язок просторових форм ділової активності з іншими формами організації ділової активності (організаційними, нормативно-правовими тощо) підтверджується емпірично на прикладі організації світової освіти, який проявляється у тенденціях глобалізації та інтернаціоналізації [6, с. 163]. А тому не слід чітко відокремлювати просторові форми організації бізнесу від організаційно-правових форм підприємницької діяльності, оскільки при інтеграції підприємств у просторові форми організації економіки характерні певні пропорції організаційно-правових форм у цих об'єднаннях. А результативність функціонування просторових форм бізнесу, своєю чергою, саме просторовими пропорціями різних форм у регіоні.

Погоджуючись з думкою вчених, що на сьогодні відсутні цілісні концепції міжрегіональної інтеграції чи класифікації просторових форм ділової активності, які б поєднували організаційний і просторовий підходи до їх побудови, фокусування зусиль науковців спрямоване переважно на певні форми інтеграційної взаємодії та трансформації підприємств або на рівні просторової інтеграції в межах міждержавних об'єднань [7, с. 299], зазначимо, що на сьогодні виникає необхідність проведення комплексних ґрунтовних теоретико-методологічних досліджень стосовно просторового виміру інтеграційних процесів у межах регіону, особливо в контексті адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади. Слід зазначити, що перші такі напрацювання стосувалися поєднання просторових та організаційних форм міжрегіональної інтеграції на основі міжфірмової співпраці, результатом якої були просторові та організаційні форми. Міжфірмові інтеграційні взаємодії проявлялися у конкретних організаційних формах: концерни, стратегічні альянси, ФПГ, асоціації, консорціуми, яким властива певна територіальна прив'язка [7, с. 299], або територіальна проекція. Міжфірмова інтеграція, яка відбувається у межах регіону, є проявом внутрішньорегіональної інтеграції. Вона реалізується шляхом злиття та поглинання, створення стратегічних союзів, філіалів і спільних підприємств, а також кооперації в окремих бізнес функціях і участі в акціонерному капіталі [7, с. 299].

На нашу думку, просторові форми організації бізнесу не тотожні простій концентрації суб'єктів господарювання, або «полюсам росту» Ж. Будвіля і Ф. Перру,

хоча, безумовно, така концентрація є важливою передумовою для інтеграції підприємств, наприклад у кластери, фокусування їх у метрополіях тощо [8, с. 48]. Основна відмінність полягає в існуванні щільних соціально-економічних зв'язків, довірі між підприємствами, які належать до конкретної форми просторової організації бізнесу, та у певній самостійності функціонування такої форми.

На нашу думку, просторові форми організації ділової активності – це організовані в просторі й часі інтегровані структури, які характеризуються концентрацією необхідних ресурсів, обмежені територіально, характеризуються певними просторовими зв'язками між суб'єктами господарювання, які проявляються в обміні технологіями, знаннями та людськими ресурсами. Будова цих просторових форм відображає територіальну експозицію господарських систем, що сформувалися внаслідок інтеграції виробничої діяльності і дії закономірності комплексності виробничого процесу. Просторова локалізація виступає як форма організації виробничої і соціальної діяльності, є виразником її просторової організації [3, с. 16].

Територіально вони виражені: точково (одиничне підприємство), скупчені в ареалах, або зонах (інноваційні кластери, стратегічні альянси, технологічні парки, інноваційні інкубатори, технополіси), мають мережеву структуру (інноваційні мережі: віртуальні та мережі інноваційного бізнесу, науково-технічні мережі, інноваційні регіони (інноваційно активні регіони в масштабах країни).

Важливого значення при такій різноманітності існування на практиці просторових форм ділової активності має систематизація та типологія як інструмент впорядкування об'єктів і явищ для цілеспрямованого управління ними. Необхідним є виділення елементарної одиниці просторової форми організації бізнесу, яка б володіла певними характеристиками, а поєднання таких одиниць давали б нові форми просторової організації. Зазвичай прийнято визначати в економічному просторі множину форм організації господарства і розселення населення. Елементарним об'єктом простору вважають локалітет – місцевість («мала територія»), що здебільшого ототожнюється з розташуванням одного об'єкта: компактний населений пункт, підприємство, комунікація. Тобто локалітет залежно від об'єкта розміщення може бути поселенським, транспортним, рекреаційним, господарським (діловим) тощо. Сполучення локалітетів утворює конкретні форми просторової організації розселення, основне завдання яких полягає в ефективності господарської практики і використанні місцевих ресурсів [2, с. 27].

Синонімом до локалітету є місце, місцевість, яка характеризується певними особливостями, сприятливими умовами розміщення й розвитку певного виду бізнесу, викликаних дією окремих чинників.

Як зазначає О. Г. Богославець, нові просторові форми є результатом інтеграційних процесів як в глобальному економічному просторі, так і в регіональному зокрема. Між компонентами економічного простору регіонів формуються горизонтальні та вертикальні взаємозв'язки. Зазначені форми міжрегіональної інтеграції призводять до зростання економічної ефективності за рахунок розширення масштабів виробництва, виникнення можливостей випуску якісної нової продукції, оптимізації господарської структури територій тощо [7, с. 297-298]. Окрім інтеграційних зв'язків, що сприяють об'єднанню підприємств у певні просторові форми організації ділової активності, існують зворотні дезінтеграційні зв'язки, що призводять до переформатування або реорганізації зв'язків між суб'єктами господарювання та утворення інших просторових форм організації бізнесу.

Зазначені просторові форми інтеграції підприємств мають на меті розширення й урізноманітнення економічного простору регіонів, що збільшує його потенційні можливості у конкурентному середовищі [7, с. 300].

Унаслідок опрацювання низки теоретичних підходів наша типологія базується на поєднанні видів просторових форм організації бізнесу та характеру інтегральних зв'язків, які виникають між ними. Так, за логікою дослідження, виділяємо такі форми просторової організації ділової активності за конфігурацією у просторі:

Таблиця 1

Типологія просторових форм організації ділової активності у регіоні

Характер інтеграційних зв'язків між суб'єктами господарювання	Просторова конфігурація			
	Локальна (Точкова)	Лінійна	Площинна (ареальна, зональна)	Мережева
	Просторові форми			
Вертикальний	Корпорація Консорціум Агрокорпорація Агрохолдинг Картель Пул Трест Синдикат	Транспортні, логістичні мережі	ТНК ФПГ Бізнес-група	Міжнародні мережі мультинаціональних компаній
Горизонтальний	Підприємства різних видів економічної діяльності Бізнес-інкубатор Бізнес-центр Інноваційні осередки: ковокінги, креативні квартали, творчі майстерні	Логістичні парки Аеротрополіс	Технополіс Курортполіс Екополіс СЕЗ ТПР Технопарки Індустріальні парки Інноваційні парки Наукові парки Туристичні парки	Промислові кластери Інноваційні кластери Агропромислові кластери Підприємницькі мережі Віртуальні корпорації Он-лайнні платформи Мережеві транспортні структури
Змішаний	Конгломерат Асоціації Стратегічні альянси	Припортові виробництва	Бізнес-парк Консорціум	

Складено автором за: [7, с. 300; 9, с. 47; 10, с. 137; 4; 11, с. 106-107].

локальні, лінійні, площинні, мережеві. За характером інтегральних зв'язків: вертикальні, горизонтальні, змішані (табл. 1). Зазначимо, що ця типологія не є незмінною, оскільки потребує удосконалення й доповнення іншими формами просторової організації ділової активності, які перебувають у латентному вигляді та не піддаються чіткому визначенню за обраними критеріями.

Отже, визначення теоретичних засад становлення й розвитку просторових форм ділової активності сприятиме не лише удосконаленню наукових положень просторової економіки, а й стимулюватиме розвиток підприємництва, статистичне забезпечення просторового розвитку регіону, а й реформуванню регіональної економічної політики в контексті децентралізації. Адже децентралізація системи державної влади і перенесення частини управлінських функцій на рівень органів місцевого самоврядування дозволяє забезпечити їх ефективніше використання. Стимулювання ділової активності передбачає залучення в економіку регіону інвестиційних, інноваційних ресурсів тощо. Як зазначають науковці, для досягнення стабільного економічного зростання і забезпечення відповідних високих показників господарського розвитку регіону потрібно, щоб підприємства, які розташовані

на їх території, постійно збільшували обсяги виробництва продукції та надання послуг, а відтак – масштаби їх реалізації, досягаючи відповідного зростання прибутків [12, с. 377].

Здійснена типологія просторових форм ділової активності регіону показала, що критерії виділення просторових форм потребують подальшого дослідження у контексті визначення єдиної методології дослідження просторових аспектів розвитку економіки регіону, конкретизації просторових форм відповідно до домінуючого виду економічної діяльності, встановлення просторових закономірностей поширення та розвитку таких форм у контексті чинників розміщення просторових форм бізнесу.

Список використаних джерел

1. Штофер Г. А. Методические основы оценки деловой активности региона / Г. А. Штофер // Экономика и управление. – 2005. – № 6. – С. 70–74.
2. Мазур А. Г. Просторові аспекти розвитку регіональних економічних систем / А. Г. Мазур, С. А. Мазур // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія : економічні науки. – 2014. – №1 – С. 26–32.
3. Фашевський М. І. Методологічні засади територіальної організації господарства / М. І. Фашевський // Територіальна організація суспільства: розуміння категорії. Матеріали теоретико-методологічного семінару (Київ, Інститут географії НАН України, 4-11 березня 2010 р.) / наук. ред.: Г. П. Підгрушний. – 2010. – Вип. 1. – С. 15–18.
4. Матвиенко Д. Ю. Формы интеграционных объединений компаний / Д. Ю. Матвиенко // Современная конкуренция. – 2012. – № 36(6). – С. 9–16.
5. Денисов Ю. Регіональний дискурс: сутність, еволюція, сучасні уявлення, перспективи розвитку / Ю. Денисов, Л. Савельєв, Л. Шевчук // Регіональна економіка. – 2003. – №1. – С. 179–185.
6. Ткач Т. Приоритетные тенденции международной интеграции образования / Т. Ткач // Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy / Uniwersytet Rzeszowski. – 2011. – Zeszyt 19. – S. 162–170.
7. Богославец О. Г. Методологічні аспекти формування міжрегіональної та внутрішньорегіональної інтеграції / О. Г. Богославец // Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. – К., 2011. – Спец. вип. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи. У 2-х ч. Ч. 1 / відп. ред. О. Беляєв ; КНЕУ. – С. 295-301.
8. Метрополійні функції великих міст України: потенціал розвитку та перспективи реалізації: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. ред. М. І. Мельник. – Львів, 2016. – 552 с.
9. Большев О. Н. Особенности трансформации сетевых объединений в экономике / О. Н. Большев, А. С. Михайлов // Балтийский регион. – 2014. – № 3(21). – С. 41–55.
10. Одінцов М. М. Методологія формування ефективних форм просторової диверсифікації агропромислового виробництва / М. М. Одінцов // Бізнес Інформ. – 2013. – № 2. – С. 135–139.
11. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи / В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов. – К. : Крамар, 2009. – 170 с.
12. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / [наук. ред. З. С. Варналій]. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.

References

1. Shtofer, G. A. (2005). *Metodycheskye osnovy otsenky delovoy aktivnosti rehyona* [Methodical bases of an estimation of business activity in the region]. *Ekonomika i upravleniye – Economics and Management*, 6, 70-74. [in Russian].
2. Mazur, A. H., & Mazur, S. A. (2014). *Prostorovi aspekty rozvytku rehional'nykh ekonomichnykh system* [Spatial aspects of development of regional economic systems]. In *Zbirnyk naukovykh prats' Vinnyts'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya : ekonomichni nauky* [Proceedings of Vinnytsia National Agrarian University. Series: Economics]: Vol. 1 (pp. 26-32). Vinnytsia. [in Ukrainian].
3. Fashchevskyy, M. I. (2010). *Metodolohichni zasady terytorial'noy orhanizatsiyi hospodarstva* [Methodological principles of territorial economic organization]. In H. P. Pidhrushnyy (Ed.), *Terytorial'na orhanizatsiya suspil'stva: rozumynna katehoriyi* [Territorial organization of society: understanding the category] (Materials of theoretical-methodological seminar in Kyiv, Institute of Geography of NAS of Ukraine, 2010, March 4-11): Vol. 1. (pp. 15-18). Kyiv. [in Ukrainian].
4. Matviyenko, D. Y. (2012). *Formy integratsionnykh ob'yedineniy kompaniy* [Forms of integration associations of companies]. *Sovremennaya konkurentsya – Journal of Modern Competition*, 36(6), 9-16. [in Russian].
5. Denysov, Y., Savelyev, L., & Shevchuk, L. (2003). *Rehional'nyy dyskurs: sutnist', evolyutsiya, suchasni uyavleniya, perspektyvy rozvytku* [Regional discourse: the nature, evolution, modern ideas, prospects of development]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 1 (27), 179-185. [in Ukrainian].

6. Tkach, T. (2011). *Priortetnyye tendentsii mezhdunarodnoy integratsii obrazovaniya* [Priority trends of the international integration of education]. In *Nierownosci spoleczne a wzrost gospodarczy* [Social Irregularities and Economic Development]: Vol. 19 (pp. 162-170). Rzeszow: University of Rzeszow. [in Russian].
7. Bohoslavets, O. H. (2011). *Metodolohichni aspekty formuvannya mizhrehional'noyi ta vnutrishn'orehional'noyi intehratsiyi* [Methodological aspects of formation of interregional and intraregional integration]. In *Formuvannya rynkovoyi ekonomiky* [The market economy formation]: Vol. special, part 1 from 2 (pp. 295-301). Kyiv: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. [in Ukrainian].
8. Melnyk, M. I. (Ed.) (2016). *Metropoliyni funktsiyi velykykh mist Ukrainy: potentsial rozvytku ta perspektyvy realizatsiyi* [Metropolitan features of large cities of Ukraine: potential of development and prospects of implementation]. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
9. Bolychev, O. N., & Mikhaylov, A. S. (2014). *Osobennosti transformatsii setevykh ob'yedineniy v ekonomike* [Features of transformation of network associations in economy]. *Baltiyskiy region – Baltic Region*, 3(21), 41-55. [in Russian].
10. Odintsov, M. M. (2013). *Metodolohiya formuvannya efektyvnykh form prostorovoyi dyversyfikatsiyi ahropromyslovoho vyrobnytstva* [Methodology of forming of effective forms of spatial diversification of the agricultural production]. *Biznes Inform. – Business Inform*, 2, 135-139. [in Ukrainian].
11. Kuybida, V. S., Nehoda, V. A., & Tolkovanov, V. V. (2009). *Rehional'nyy rozvytok ta prostorove planuvannya terytoriy: dosvid Ukrainy ta inshykh derzhav-chleniv Rady Yevropy* [Regional development and spatial planning of areas: the experience of Ukraine and other countries – members of the Council of Europe]. Kyiv: Kramar. [in Ukrainian].
12. Varnaliy, Z. S. (Ed.). (2005). *Rehiony Ukrainy: problemy ta priorytety sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku* [Regions of Ukraine: problems and priorities of socio-economic development]. – Kyiv: Knowledge of Ukraine. [in Ukrainian].

Shchehlyuk S. D. Theoretical approaches to the typology of spatial forms of business activity in the region.

On the basis of generalization of current theoretical approaches, the essence of spatial forms of business activity that are the drivers of economic development of the regions, are characterized by different features and need systematization and typology to make informed management decisions, is grounded.

It is established that a variety of mechanisms of traditional and modern forms of business activity in the region need terminological ordering, unification of methodological approaches to their understanding and typology for the purpose of elaboration of strategic measures on the control of spatial development, modelling and prediction of new forms of spatial organization of the economy as certain «points of growth».

The features of development of spatial business forms, which lie in significant differences in their performance subject to location, are analysed. To ensure positive dynamics of regional development, the improvement of the efficiency of business entities' interaction in the region is considered to be necessary as far as the integral index of business activity greatly depends on a spatial ordering of economic units in the region.

The essence of a number of key concepts is discussed and the meaning of «spatial forms of business activity» with its dominant forms in the region is defined. Typification of spatial forms of business activity organization by the nature of the integration ties' development and by their spatial configuration is specified, namely, the point (local), linear, crowded in areas (zonal), the ones with a network structure (network).

It is stated that the concentration of business activity in the region and its forms depend on several factors, primarily on the development of scientific and technological progress.

Determination of theoretical principles of organization and development of spatial forms of business activity is proved not only to improve scientific statements of spatial economics, but also stimulate business development, statistical base of spatial development of the region, as well as speed up the reform of the regional economic policy in terms of decentralization.

The presented typology of spatial forms of business activity of the region shows that the criteria of the spatial forms' distinction require further research in the context of determination of a unified methodology for study of spatial aspects of the region's economy development, specification of spatial forms according to the dominant economic activity, establishment of spatial patterns of distribution and development of such forms in terms of factors of the spatial business forms location.

Keywords: spatial forms of business activity, business activity of the region, vertical and horizontal integration, spatial configuration, typology.

Щеглюк Світлана Дмитрівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник сектору просторового розвитку ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: liana.harry@gmail.com).

Shchehlyuk Svitlana Dmytrivna – Ph.D. (Econ.), Sen. Res., Senior Researcher of the Sector of spatial development of the SI «Institute of Regional Research n.a. M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine».

Надійшло 15.09.2016 р.